

LA TORTURA EN L'ESTAT ESPANYOL 2005

Per segon any consecutiu, la **Coordinadora per la Prevenció de la Tortura** presenta el seu Informe sobre la situació de la tortura a l'Estat espanyol. En aquest Informe sobre l'any 2005 tractem de mantenir els mateixos criteris que en l'Informe 2004 intentant amb això facilitar l'enteniment de l'evolució de la pràctica de la tortura. Degut a que un dels objectius fonamentals de la Coordinadora és la correcta aplicació a l'Estat espanyol dels mecanismes de prevenció i control previstos en el **Protocol Facultatiu de la Convenció contra la Tortura i altres Tractes o Penes Cruels, Inhumanes o Degradants**, aquest Informe presenta aquelles denúncies que caben dins de la definició de la pròpia ONU:

"S'entendrà per tortura tot acte pel qual s'infligeixi intencionadament a una persona dolors o patiments greus, ja siguin físics o mentals, amb la finalitat d'obtenir d'ella o d'un tercer informació o una confessió, de castigar-la per un acte que hagi comès o se sospiti que ha comès, o d'intimidat o coaccionat a aquesta persona o a altres, per qualsevol raó basada en qualsevol mena de discriminació, quan els esmentats dolors siguin infligits per un funcionari públic o una altra persona en l'exercici de funcions públiques, a instància seva o amb el seu consentiment".

Convenció de les Nacions Unides contra la tortura i altres tractes o penes cruels, inhumanes o degradants. Aprovada pel Plenari de les Nacions Unides el 10 de desembre de 1984. Ratificada per l'Estat espanyol, va entrar en vigor en aquest estat l'octubre de 1987

En aquest Informe no s'inclouen totes les situacions conegudes durant l'any 2005, s'ha exclòs un important nombre d'elles per diverses raons: unes vegades per petició expressa de les persones agredides; altres perquè la informació rebuda va ser insuficient i/o no estava prou contrastada... Per contra, a més de les "noves" denúncies, les conegudes l'any 2005, en aquest Informe també s'inclou el "seguiment" de denúncies d'anys anteriors que han vist modificada la seva situació processal durant aquest any (per dictar-ne sentència, per arxivar-ne el procediment, etc.) o que han generat decisions extrajudicials que han afectat als casos referits (per exemple, indults a condemnats).

Per tant aquest Informe no recull la totalitat de les denúncies, sinó només aquelles que compleixen els anteriors requisits. No sabem quin percentatge representen les denúncies presentades en aquest informe sobre el total de casos reals, que és de suposar han estat més nombrosos.

DENÚNCIES TOTALES RECOLLIDES EN AQUEST INFORME

	Núm. de Casos	Núm. Denunciants
Denúncies 2005	288	596
Denúncies anys anteriors	279	404
TOTAL INFORME	567	1.000

Aquestes dades generals ens permeten treure una primera conclusió, la que diu que un mínim de gairebé 600 persones van patir tortures i/o mals tractes durant l'any 2005, en un mínim de 288 situacions de maltractament sota custòdia de l'Estat.

Geogràficament en el 2005, no s'han rebut en la Coordinadora per a la Prevenció de la Tortures informació sobre possibles denúncies en 7 províncies: Albacete, Castelló, Conca, Guadalajara, Osca, Logronyo o Ourense; mentre que d'altres 9 es van rebre més de 25 denúncies: Àlaba, Barcelona, Guipúscoa, Màlaga, Madrid, Melilla, Navarra, Sevilla i Biscaia. En totes les nacions i comunitats autònomes, excepte a La Rioja, es van denunciar situacions de tortures i/o mals tractes, però **més de dos terços de les denúncies rebudes es concentren en quatre zones: Euskal Herria (22'2%), Andalusia (20'8%), Catalunya (12'1%) i Madrid (12'1%).**

CLASSIFICACIÓ DE LES DENÚNCIES PER COMUNITATS AUTÒNOMA / NACIÓ

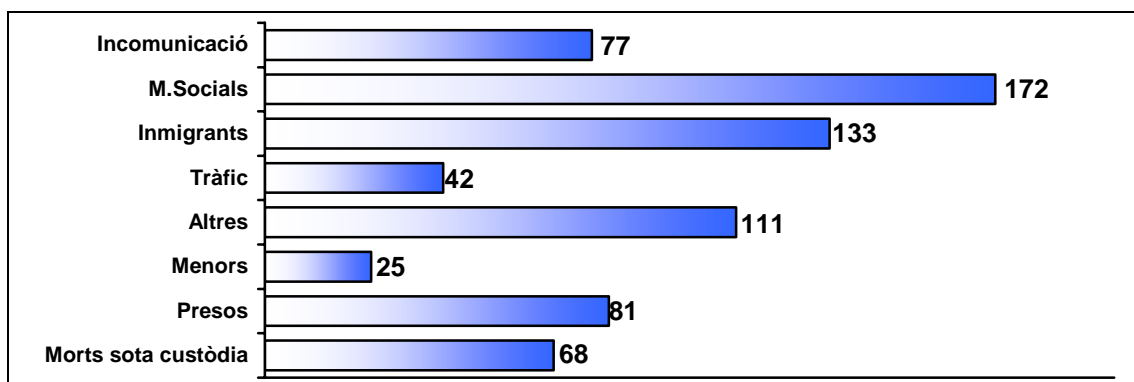
Comunitat – Nació	Núm. de Casos	Núm. Denunciants
Andalusia	52	132
Aragó	11	17
Astúries	9	10
Canàries	15	26
Cantàbria	1	1
Castella – La Manxa	2	5
Castella – Lleó	15	22
Ceuta	3	7
Euskal Herria	65	141
Extremadura	5	7
Galícia	14	21
La Rioja	0	0
Madrid	46	77
Melilla	7	37
Múrcia	6	12
Països Catalans	58	119
<i>Balears</i>	5	6
<i>Catalunya</i>	31	77
<i>País Valencià</i>	22	36
TOTAL	309	634

Nota.- En aquesta taula cal tenir en compte que diversos casos denunciats (21 casos, que afecten a 36 persones, que es corresponen a persones detingudes a Euskadi i València i traslladades posteriorment a Madrid) apareixen duplicades, per aquest motiu els totals no coincideixen amb la taula anterior.

Respecte a la comparativa entre els Informes 2004 i 2005 són diverses les qüestions ha ressenyar. D'una banda, durant l'any 2004 es van produir una sèrie de situacions excepcionals que van generar un elevat nombre de denúncies i que, afortunadament, no s'han repetit l'any 2005, com les derivades de les mobilitzacions del sector del metall a Andalusia, del desallotjament del *Gaztetxe Euskal Jai* a Pamplona o del motí de la presó Quatre Camins a Barcelona. D'altra banda, durant el 2005 s'han produït una altra sèrie de circumstàncies excepcionals que fan que les denúncies formulades per determinats col·lectius hagin augmentat considerablement, com passa amb les denúncies al voltant a la frontera de Melilla o amb les detencions massives de ciutadans nigerians a Màlaga. Aquestes circumstàncies fan difícil la comparació entre els informes d'un i un altre any. En tot cas, **el nombre de casos o situacions que van acabar amb ciutadans denunciant tortures i/o mals tractes, ha augmentat un 12%, passant de 276 casos, l'any 2004, a 309, en l'any 2005.**

Igualment, si atenem a les circumstàncies de les persones que van denunciar tortures o mals tractes durant l'any 2005, ens trobem amb diversos grups en els quals classificar les denúncies, sent **els grups que van generar més denúncies l'any 2005 van ser els moviments i protestes socials (23%), els immigrants (19%) i l'estada en detenció incomunicada (11%, la immensa majoria d'elles referides per persones detingudes a Euskal Herria i després posades a disposició de l'Audiència Nacional a Madrid).**

CLASSIFICACIÓ DE LES DENÚNCIES PER PERSONA AGREDIDA

Tant els 288 casos com les 596 persones afectades durant l'any 2005 també es classifiquen segons el cos de funcionaris sota la custòdia dels qual estava en el moment de sofrir les tortures i/o mals tractes:

DISTRIBUCIÓ DE LAS DENÚNCIES PER COS DE FUNCIONARIS DENUNCIAT

Cos	Núm. casos	Núm. denunciats
Cuerpo Nacional de Policía	69	191
Guardia Civil	37	97
Policia Local	84	156
Ertzaintza	14	44
Mossos d'Esquadra	12	45
Funcionaris de Presó	62	81
Policia Foral	1	2
Empleats de Centres de Menors	9	30
TOTALES	288	646

Una altra de les conclusions, derivada de la taula anterior, és que **pràcticament totes les policies i cossos de funcionaris de seguretat han rebut denúncies per tortures i/o mals tractes al llarg de l'any 2005**, situació que sí es repeteix respecte a lo denunciat a l'Informe de l'any 2004.

Parlar dels funcionaris denunciats així com de la instrucció judicial de les denúncies és plantejar el problema de la independència en la investigació de les mateixes, o el que és el mateix, la impunitat i ocultació de la tortura que es dona a l'Estat espanyol. En el següent quadre es recullen els casos de funcionaris que han estat investigats judicialment durant l'any 2005, en diferents fases processals, pels tribunals de Justícia, amb independència de quan van ocórrer els fets denunciats:

SITUACIÓ PROCESAL DE LOS FUNCIONARIS DENUNCIATS, ANY 2005

COS	Casos	Denunciats	Absolts	Sota investigació	Condemnats
C. N. Policía	254	173	52	87	34
Guardia Civil	130	118	26	68	24
Policia Local	270	285	96	132	57
Mossos d'Esquadra	63	55	25	25	5
Ertzaintza	69	21	7	13	1
Policia Foral	1	2	0	2	0
Funcionaris Presó	154	53	19	33	1
Centres de Menors	36	32	6	26	0
TOTALS	977	739	231	386	122
PERCENTATGES		100 %	31,26 %	52,23 %	16,51 %

Nota: En aquesta taula la divergència entre el total de casos i el total de funcionaris denunciats ve que no en totes les ocasions és possible identificar als agressors, el que suposen que moltes vegades no es pugui denunciar més que els fets. Igualment, el nombre de denunciats és superior al de la taula anterior perquè alguns processos judicials vénen d'anys anteriors. També hi ha divergències en el núm. de funcionaris denunciat respecte a l'anterior taula en els subtotals ja que a vegades se sap el núm. de funcionaris que participen en un fet però cap és després imputat judicialment a falta d'identificació.

Totes les dades enumerats fins aquí serveixen per comprendre l'estat de la qüestió de la tortura i els mals tractes l'any 2005, i tocaria ara contextualitzar-los amb el que ha passat en anys anteriors. Per a això, una primera font són les dades oficials referides al nombre de denúncies tramitades i el seu resultat. Però aquestes dades no estan exemptes de qüestionament: el Sistema judicial no deixa de ser un altre dels aparells de l'Estat espanyol i, en alguna ocasió, Institucions internacionals com el Tribunal Europeu de Drets Humans d'Estrasburg han ressaltat que les denúncies per tortures no sempre són adequadament investigades, el que sembla els dubtes sobre les nombroses absolucions i causes arxivades.

Aquesta conjunció de dubtes suposa que, a l'hora de valorar i contextualitzar, tant el nombre real de casos ocorreguts així com l'evolució de la tortura i els mals tractes a l'Estat espanyol els últims anys sigui una tasca difícil en la que cal renunciar a la precisió per entendre els processos a través d'estimacions; unes estimacions en les quals tant les dades oficials com les dades dels organismes independents deuen combinar-se per cobrir les sèries estadístiques, intentant dotar-les d'una continuïtat temporal que permeti arribar a construir una idea global sobre això:

LA TORTURA A L'ESTAT ESPANYOL 2001-2005 (ESTIMACIÓ DE PERSONES AFECTADES)

	2001	2002	2003	2004	2005	Totals	Mitja anual
Fiscalia General de l'Estat (núm. diligències prèvies per tortures, tractes degradants i omisió del deure d'impedir tortures)	651	853	-	723	-	2.227	+742
Torturaren Aurkako Taldea (només <i>Euskal Herria</i>)	67	97	96	29	55	344	+68
Coordinadora Prevenció de la Tortura (inclou TAT)	-	-	-	812	598	1.373	+686
ESTIMACIÓ	+650	+850	+100	+800	+600	+3.000	+600

Nota: L'estimació per a l'any 2003 és molt baixa al comptar només amb dades d'*Euskal Herria*. La dada presa com a base de l'estimació anual apareix en caselles marcades en groc (- -). Els valors estimats apareixen marcats en verd (+ -).

Vista la taula anterior, podem afirmar que **almenys 3.000 persones van poder ser torturades i/o maltractades a l'Estat espanyol en el que portem de segle XXI** i podem afirmar-lo, a més, sabent que és una estimació a la baixa.

Estaríem parlant de més de 600 persones afectades a l'any per aquesta problemàtica (gairebé dos al dia), el que ens portaria a parlar de l'existència de situacions de tortura i mals tractes de manera diària, per no dir diària. En qualsevol cas, molt més que esporàdica o excepcionalment, tal com que sosté la "versió oficial", una versió que xoca amb els seus propis "dades oficials", segons els quals la mitjana anual de persones afectades superaria les 740 per any, fet que suposa parlar de més de 2 casos per dia en els últims 5 anys.

Per tot això, i com ja ocorregués amb els de l'Informe de l'any 2004, les dades del present Informe 2005 de la Coordinadora per a la Prevenció de la Tortura ens porten a **concloure la persistència de la tortura i els mals tractes a l'Estat espanyol**. Aquesta realitat es fa encara més dura al comprovar com les nombroses declaracions institucionals no serveixen per solucionar aquesta situació. Per això és tan important que l'aplicació del Protocol Facultatiu de la convenció sigui aplicat més enllà del pla institucional i que sigui la societat civil l'encarregada de vetllar pel seu compliment. En aquest sentit, **el compliment tant de les recomanacions dels organismes internacionals, com de les recomanacions fetes per la pròpia Coordinadora per a la Prevenció de la Tortura després de les seves Jornades "Prevenir la tortura", celebrades a Barcelona el febrer de 2006, es converteix en una necessitat fonamental per avançar al camí de l'eradicació de la tortura a l'Estat espanyol.**

Sevilla, 26 de maig de 2006.-

COORDINADORA PER LA PREVENCIO DE LA TORTURA:

Acció dels Cristians per l'Abolició de la Tortura (ACAT), Alerta Solidària, Asociación APOYO, Asociación EXIL, Associació Catalana per la Defensa del Drets Humans, Associação Contra a Exclusão pelo Desenvolvimento, Asociación Contra la Tortura, Asociación para la Defensa de los Derechos de la Infancia, Asociación Libre de Abogados, Associació Memòria Contra la Tortura, Asociación Pro Derechos Humanos de Andalucía, Asociación de Solidaridad y Apoyo a los Presos de Aragón (ASAPA), Behatokia (Observatorio Vasco de Derechos Humanos - Euskal Herriko Giza Eskubideen), Centro de Asesoría y Estudios Sociales (CAES), Centro de Documentación Contra la Tortura, Comissió de Defensa del Col.legi d'Advocats Barcelona, Comité Anti-Sida de Lugo, Concepción Arenal, Comité de Solidaridad con Euskal Herria de Madrid, Coordinadora Antirrepressiva de Gràcia, Coordinadora Contra la Marginación de Cornellá, Coordinadora de Barrios de Madrid, Coordinadora Estatal de Solidaridad con las Personas Presas, Esculca (Observatório para a defesa dos direitos e liberdades), Eskubideak (Euskal Abokatuen Elkarte), Etxerat (Euskal Errepresaliatu Politikoen Elkarte), Federación de Asociaciones de Loita contra a Droga, Federación Enlace, Fundación Érguete, Gurasoak, Institut Drets Humans de Catalunya, Justicia i Pau, Movimiento polos Derechos Civis, Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans de la UB, PreSOS Extremadura, PreSOS Galiza, Rescat, SalHaketa (Bizkaia), SalHaketa (Araba), Torturaren Aurkako Taldea, Santurtziko Torturaren Kontrako Taldea, Xusticia e Sociedade.